

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : การพัฒนาแบบพึ่งตนเองกับการพัฒนาในเชิงพุทธ :
กรณีศึกษาศิษระอ โสภ
ชื่อผู้เขียน : นางสาวจรัสเรือง ศิริวัฒนรักษ์
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์
ปีการศึกษา : 2542

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. รองศาสตราจารย์สุรพันธ์ ทับสุวรรณ ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์การุณย์ลักษณ์ พหลโยธิน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ สุขวิรัช

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดการพัฒนาแบบพึ่งตนเองกับการพัฒนาในแนวคำสอนของพุทธศาสนา รวมถึงความเหมือนและความแตกต่างของแนวความคิดพัฒนาในแนวทางพุทธกับการพึ่งตนเอง โดยนำเอาหลักการพัฒนาและบริหารจัดการแบบพึ่งตนเองของชาวชุมชนศิษระอ โสภมาเป็นกรณีศึกษา โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ของ David Goldsworthy เข้ามาเป็นกรอบในการศึกษา

ผลจากการศึกษาพบว่า

1. คำสอนของพุทธศาสนานั้นสอดคล้องและเป็นไปเพื่อการพัฒนาแบบพึ่งตนเองทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นคำสอนในเรื่องศีลระดับต่าง ๆ ที่เน้นการลดละ ประหยัด กินน้อย ใช้น้อย ขยันทำงานให้มาก อริยมรรคองค์แปดที่กล่าวถึงเรื่องระเบียบของการดำรงชีพของมนุษย์ การใช้ชีวิตให้มีคุณค่า พึ่งตนเองไม่นำพาชีวิตไปแขวนหรือขึ้นอยู่กับโชคชะตาหรือสิ่งอื่นๆ ในโลก

แม้แต่คำสอนที่เกี่ยวข้องกับธรรมอันนำพาให้เจริญ คือ หลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ ก็ยังเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง หากแต่เป็นการพึ่งในระดับที่ใหญ่ขึ้นมา จากเรื่องปัจเจกชนขยายเป็นกลุ่ม อันเป็นการขยายวงการพึ่งตนเองขึ้นมาเรื่อย ๆ

2. หลักการบริหารจัดการของชุมชนศิรัษะอโศก จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นชุมชนที่มีจุดก่อกำเนิดมาจากกลุ่มชนที่เลื่อมใสพุทธศาสนาในแนวทางของสมณะโพธิรักษ์ ที่ได้เข้ามารวมหมู่กลุ่มจัดตั้งเป็นชุมชน ซึ่งมีหลักการพัฒนาและบริหารจัดการภายในชุมชน โดยใช้คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นหลัก โดยยึดเอา “ศีล” มาเป็นหลักในการพัฒนาคนในชุมชน การกระทำใด ๆ จะเป็นที่ไปเพื่อการรักษา “ศีล” ให้คงอยู่ในชุมชนนั้น โดย “ศีล” ที่นำมายึดถือปฏิบัติจะมีความครอบคลุมไปถึงการลดละในสิ่งเสพติด อบายมุขต่าง ๆ อันเป็นแหล่งของความเสื่อมด้วย ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงพบว่าชาวชุมชนศิรัษะอโศกมีวิถีปฏิบัติที่งดงาม เรียบง่าย สมณะ สงบ มีบุคลลากรในชุมชนที่อ่อนน้อมถ่อมตน ขยัน ไม่โลภ ไม่มีการแก่งแย่งชิงดีกัน

อีกทั้งพบว่าชาวชุมชนศิรัษะอโศกมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาสร้างสรรค์สิ่งของ ทั้งสินค้าอุปโภค-บริโภค ทางด้านปัจจัย 4 จากเดิมที่มีเฉพาะกิน-ใช้ในชุมชนให้มีมากขึ้น จนสามารถนำไปแปรรูปเป็นอุตสาหกรรม ในชุมชนที่ใช้ระบบเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผนวกด้วยภูมิปัญญาชาวบ้านที่สั่งสมมาเป็นร้อยปี สร้างให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนอันเป็นฐานสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในแนวใหม่ ที่เน้นการพัฒนาชุมชนนั่นเอง